

KALEDOS APLINK PASAULI

Prie Geros Naujienos (Evan-gelijos), prieš beveik du tūkstančius metų pasigirdusios Vidurinėse Rytuose, tai Naujienai, besiplintant įvairiuose žemės kraštuose tarpe įvairiausių gentių, tautybių ir rasų ta "gera naujiena" — kad gimė visų laukiamas žmogus, buvo laukusiųjų sutikta su dideliu džiaugsmu, o džiaugsmui išreikšti kiekviena žmonių gentis turėjo sau charakteringus papročius ir tradicijas. Dėlto ir Kalėdos — nors idėja ta pati, bet jos perteikimo dekoracijos viena už kitą gražesnės, įvairesnės ir originalesnės. Pradėkim nuo Romos, kuri Krikščionybę labiausiai ir ilgiausiai persekiojusi pagaliau pati ją persiėmė ir iš šventosios žemės paveržė.

Italijoje Kalėdos yra suprantamos kaip šeimų sandoros šventė, vėrtusi labiau suaugusiųjų, o nebe visų vaikų šventė. Kalėdų vakarą visi šeimos nariai susirenka prie degančio rąstgalio ir laukia kol bus laikas pradėti valgyti vakariene "cena", tai yra valgis iš įvairių daiktų bet visiškai be mėsos. Italijoje per šimtmečius labai populiari buvo "Prakartėlė" su šventosios šeimos, "Trijų Karalių" (magų), piemenių ir gyvulių figuromis, bet tokios tapybos ar skulptūros daug kainuodavo ir daugumai buvo neprieinamos. Tik per II Pasaulinį karą Italai gavo progą iš vokiečių kareivių susipažinti su puošnėmis Kalėdų eglutėmis, ir pamėgo, o bizniečiai pajuto naujas pajamų progas, tad ir šandien milijonai eglių auginama Kalėdoms patenkinti. Prakartėles sušmėstos su nebeaudojamais baldais ir pakraiges.

Ispanijoje, kaip ir Italijoje, labai populiarūs "Likimo urnos", kurios iš anksto pripildomos tiktėlių su artimų, pažįstamų ar norimų pažinti žmonių vardais ir Kalėdų dieną traukiami "losai", iš kurių spėjama kas bus draugai, per ateinančius metus. Dovanų dalinimas iš po Eglutės sukratytų pakėtelėlių vis labiau darosi tarpdurtiniu ir iki šiol iš žilos senovės išlikęs vaikams dovanėles sudėti į juokines ir sakyti, kad nakties metu Kalėdų Senelis atvežė — tas papročys išėmė iš mados.

Šveicarijoje vaikai nebelaudami Kalėdų Senelio gruodžio 25 dieną atvežant, kad Senelis (šv. Nikolajus) turi savo Dieną gruodžio 6 d., žadėdų dovanų laukia ir daugumoje atveju gautą tą dieną. Šveicarai turi originalų prietaisą, tik nežinia ar juomi naudojasi. Nevedęs berniškis ar netekėjusi mergelė Kalėdų vakarą turi apieiti 9 šaltinius ir iš kiekvieno nuryti po 3 gurkšnius vandens, bažnyčios varpams šaukiant žmones Bernelių mišioms, jei burtas veikia, ajunuolis savo būsimąją arba mergelę jam lėmtą bernelį ras prie bažnyčios durų belaukiant, ir 2 d., ir į tas dienas perkeltos.

Šveicarija, kurios gyventojai susideda iš kelių lygiomis teisėmis tautybių, turi paveldėjusi visų kaimynių tautų tradicijas, bet turi ir originalių, pagoniškų praskiestų krikščionybės atneštų pamarginimų. Centrinėje Šveicarijoje Kalėdos ir šv. Nikolajus, vaikų patronas čia yra beveik neapžįstamos rolės.

Kaimiečiai, apsirėngę groteskiškai ir medinėmis ličnomis (kaukėmis) apsimovę karvių varpeliais skambindami ir skrabalais tarškindami, geras ir piklas dvasias vaizduodami Kalėdų dieną parodoja gatvėmis gėsus vaikams apdovanodami, o negerus "hausdami", nors tie negerieji laikų išsislapsto.

Vokietijoje pagal senas tradicijas Kalėdos trukdavo 3 dienas. Po Kalėdinės vakarienės ("Kūčių") susiorganizuodavo procesija, kuri "senam mažam žmogui vadovaujant ir bugnmušant eidavo per kaimą ar miestelį "piktų dvasių ir ragų" iš gyvenamųjų namų laukan varyti. Be to, vokiečiai pretenduoja į Kalėdų Eglės išradėjus. Nėgana to, vokiečių kaimiečiai iš prieškrikščioniškų, į Kalėdų vakariene "užprašo savo sodybos vaismedžių, prašydami apšviesti vaisių.

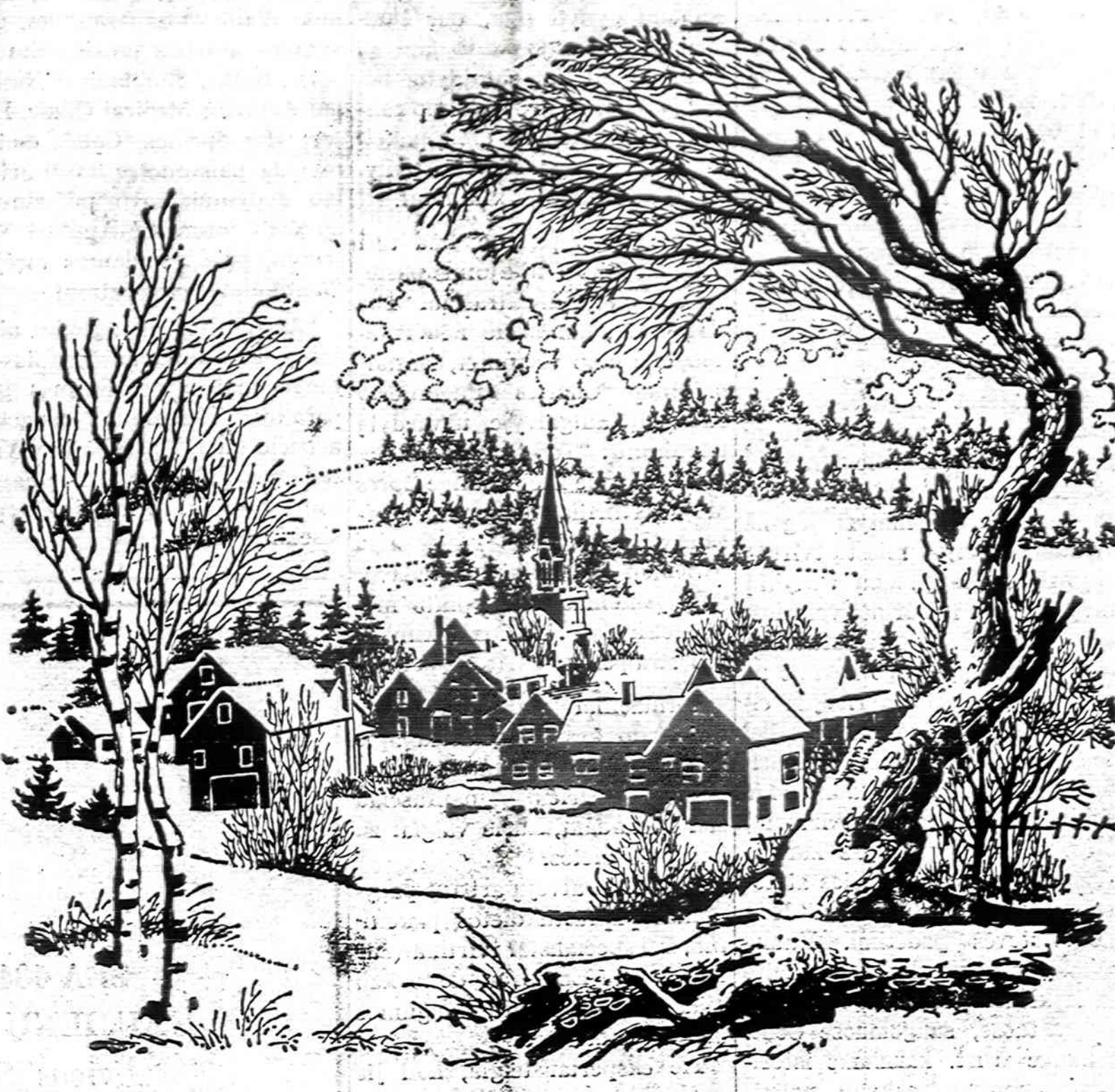
Mat, senovėje tikėta, kad medžiuose gyvena žmonių dvasios. "Nesulaukę medžių ir svečių" iš svečių ateinant, vokiečiai patys eidavę į daržą ar sodą, kur medžių šakose skabinėję medžiagoms dovanas pradėdavo aplink medžius šokti. Atrodo, kad iš to papročio išsivystė ir Kalėdų eglutės kultas.

Prancūzijoje iškilmingieji Kalėdų pietūs prasideda naktį tuojau po "Bernelių" mišių. Svarbiausioji patiekmenė — keptas kalakutas, nors tai nebe naujiena, nes kalakutas daugumoje tautų yra pasidaręs Kalėdų paukščiu.

Austrijoje Kalėdos prasideda jau nuo gruodžio 6, t. y. nuo šv. Nikolajaus, vaikams kalėdinė dovanų patrono dienos. Tai naktį padeda prie kamino kopines, batus tikrą, kad rytą rytas ras saldinių ir kt. dovanėlių. Čia dovanas dalinant Senelį lydi "pikčiurnas", kurs "negeiriems" vaikams dalina rykštėles.

Anglijoje, kur visas žmonių gyvenimas apsaištytas papročiais ir tradicijomis, Kalėdų pagrindinė tradicijoje yra — apšvičimas sveikinimo kortelėmis, giedojimas gatvių kampuose ir bučiavimas po amalu (mistletoe). Amalas yra anglosaksams, kas liečviamis yra rūnė. Tas parazitinis augalas vis jokišs jau buvo populiarius druidų laikais: mistletoe buvo mylimas, kadangi buvo augęs iš ju dievo Tutanes medžio.

Sovietų Rusijoje Kalėdos visiškai panaikintos ir pakeistos dviem Metų dienomis sausio 1 ir 2 d., ir į tas dienas perkeltos.

ko ne visos Kalėdų tradicijos, tik kitais vardais.

Lenkijoje Kalėdų vakariene turi turėti tiek patiekmenių, kiek buvo apaštalių — 12. Visa kaip būdavo Lietuvoje, tik tuo skirtumu, kad Lenkijos laukininkai Kalėdų naktį keliasi ir eina į tvartus tikėdamiesi išgirsti gyvulių besikalbant...

Islandijoje vaikai su panika žiūri į kiekvieną katę ar katiną, kurie nepasipuose Kalėdoms spalvuotu skaisčiu šilkiniu kaklaryšiu.

Islandiečių folklore katės turi žymią vietą. Vaikai savo mylimą kačiukę puošia ir per visą Kalėdų dieną saugo, kad nela-basis "Kalėdų katinas" nepagautų. Be to Islandijoje plačiai paplitęs mitas, kad tą pačią naktį, kai gimė Kristus, tuo pačiu metu mirė piktoji ragana "Greeja", kas vaikų džiaugsmą padvigubina.

Danijoje Kalėdos yra grynai šeiminė šventė, kuri ir atšvenčiama savo namuose. Tai danų didžioji valgyto ir gėrimo diena. Kalėdų sezonas ten prasideda nuo gruodžio pradžios, kai paskerdžiamą ypatingai nupenėtą "Kalėdų kiaulę" ir perdirbama į dešimties rūšių dešrų, kumpių, košelių ir t. t.

Svedijoje Kalėdos yra ne pradžioje, o jau pabaiga 4 savaitės besitęsiančio švenčių sezono, kuriame žvakėmis pakilta didelė rolė. Viena iš tokių Kalėdas paruošiamųjų švenčių yra šv. Liucijos (St. Lucija) diena gruodžio 13 d. Tą dieną anksti, aštuontą jauna mergaitė reprezentuojanti šv. Liuciją (dažniausiai viena duktė), baltai apsirengusi su degančiu žvakių vainiku ant galvos prikelia miegančius šeimos narius ir pavaišina kava ir Liucijos pyragais.

Belgijoje nieko originalaus — šeimų šventė su giesmėmis svečiais, vaišėmis, dovanomis, išpuosta Eglutė. Originaliau atrodo Kalėdoms kepaui pyragaičiai, vadinami "marcepain" pamegdžiojant gyvulių ir žmonių formas. Tie "marcepain" atsidūrė pirštų rolytė: jaunuolis parinkęs geriausiai iškeptą jauno dailaus vyro formos medauninką pasiunčia savo numatytai mergaitei, ir jei ji siuntinį priims, siuntėjas gali būti tikras.

Suomiai, kurių šiaurės krašte per Kalėdas visuomet jau yra gili žiema, iš senų senovės mėgė

ta karštą pirtį (saunę), prieška-vaikų apgaudinėjimais. Nauja lėdinė sauna yra pavertę tikra ritualu, kuri su dideliu atsideji-mu atlieka visi kas gyvas, lenk-tinuodami, kas daugiau karščio pakels ir po pirties būtinai ap-sirėdo naujais apatiniais.

Meksikoje, kur Kalėdos nusi-tęsia per 9 dienas, prasidedant gruodžio 16 d. visos programos atliekamos "posados" atvirame ore — giedojimais, dainavimais ir vaidinimais, kurių mėgia-miausias kaip Juozapas su Ma-rijai ieškojo nakvynės, bet niekas neduoda ir nuo savo durų šalim varo, ir kai pagaliau nak-vynę gauna, ieškojimo talkininkų yra visa minia ir visi paly-dovai kviečiami vidun į posade, kur iš anksto pakviesti mūzi-kantai su gitaromis ir marimba pradeda pasilinksminimą.

Filipinų salose, per 400 ispa-nų ir amerikiečių valdymo me-tų senovės čiabuvių papročiai yra susimaišę susilieję į vieną su atneštomis krikščioniškomis naujenybėmis ir iš viso mišinio susidarė proga iki soties palė-bauti, pradėdant gruodžio 16, baigiant sausio 1 dieną. Filipinai susideda iš 7,000 salų salelių ir per Kalėdų sezoną visos jos "linksomos".

Brazilijoje Kalėdos tęsiasi nuo gruodžio 24 iki sausio 6 d. Visas ritualas kaip Meksikoje su po-sadomis, giesmėmis, žaidimais ir vaišėmis bei dovanomis ir

linksmiausių naktį ištisų metų bėgyje. Daugiau kaip 300,000 žmonių pasipylė miesto centre, panašiai kaip Chicagoje Naujų Metų vakarą.

Kažkaip Santa Claus, mėga-vimas su rageliais ir kepuraitėmis — viskas iš Vakarų impor-tuota, atrodo, čia reikšia pačias Kalėdas.

O kur tas Kūdikelis, kurio vardu visa tai daroma? Atrodo, kad Kūdikelį numazgojusi slau-gė per nepažįstąjimą išpylė lauk su tomis vandeniu...

VINCAS ČERNECKIS

KAUNO TVIRTOVĖ

Susivienijusi ir sparčiai besi-vystanti Vokietija XIX a. pabaigoje kėlė didelį pavojų Rusijos imperijai. Todėl carinės Rusijos vyriausybė skubėjo stiprinti sa-vo vakarinį pasienį.

Kaunas tuo metu buvo svarbus strateginis punktas. Būda-mas visiškai arti Vokietijos sie-nos, jis dengė svarbiausius van-lens, plentų ir geležinkelio ke-lius, einančius iš Vokietijos į Rusijos gilumą. Be to, Nemuno upė tuo metu buvo patogi gam-tinė gynybinė linija. Antra ver-tus, pats miestas, esantis dviejų nemažų upių santakoje ir apsu-pas slėnių bei aukštumų, buvo laikomas patogiu gynybai. To-dėl Kaunas ir buvo parinktas la-biausiai tinkama vieta pirmos klasės karinei tvirtovei įrengti.

Jau 1879 m. vasarą imperato-rius pasirašė potvarkį Kauno tvirtovei statyti. Netrukus pra-sidėjo vietovės žvalgymo, o po to tvirtovės projektavimo dar-bai. Atsižvelgiant į vietinės sa-lygas, buvo nutarta pastatyti 7 fortus ir 9 baterijas bei įtvirti-nimus.

Parengus svarbiausių tvirtovės objektų projektus, 1882 m. pradžioje prasidėjo statybų dar-bai, kurie greit įgavo didelį už-mojį. Jau 1884 m. buvo statomi visi 7 fortai ir 9 baterijos. Tais metais tvirtovės statyboje dir-ba apie 400 darbininkų. Tvir-tovė ir toliau buvo statoma la-bai sparčiai. 1887 m. baigiami statyti svarbiausi kariniai įtvir-tinimai. Buvo pradėtas formuo-ti tvirtovės štabas bei įgula. 1889 m. fortų ir baterijų staty-ba visumoje jau buvo baigta. Tuo metu buvo pastatyta cent-rinių įtvirtinimų linija kairiaja-me Nemuno krante, o 1890 m. pastatomi centriniai įtvirtini-mai ir kairiajame Nerio krant-e. Baigus statyti fortifikacinius įtvirtinimus, jie buvo apjuosia-mi 2-3 eilių geležinėmis gyny-binėmis užvaromis. Visi šie dar-bai iki 1891 m. taip pat beveik užbaigiami. Tokiu būdu, maž daug iki 1890 m. pabaigos, Kau-no tvirtovė visiškai buvo užbaig-ta statyti ir parengta gynybai. (žiūr. schemą).

Per šį laikotarpį buvo stato-mi ne tik kariniai įtvirtinimai, bet taip pat įvairūs kariniai ūki-niai pastatai ir kareivinės. Mies-to centre, dabartinės Kęstučio, Gedimino ir kitose gatvėse bu-vo pastatyta nemaža mūrinų pastatų, kuriuose įsikūrė tvirtovės centrinės įstaigos. 1895 m. miesto centre buvo pastatytas igulos soboras (dabar vitražo ir skulptūros galerija). Baigus sta-tyti tvirtovę ir suformavus jos įstaigas, Kaune labai išaugo ka-riškų skaičius. 1895 m. mieste buvo apie 20 tūkst. kariškių ir jų šeimų narių, kurie sudarė apie 30% visų miesto gyventojų.

Kaunas XIX a. pabaigoje tapo tipišku carinės Rusijos pirmo-sios klasės tvirtovės miestu, o jo tvirtovė buvo viena naujau-sių ir didžiausių. 1896 m. Rusi-jos imperijoje buvo 25 karinės tvirtovės. Iš jų 17 buvo I-III klasės, o likusios neturėjo kate-

gorijų arba jau buvo pasenusios. Iš visų Rusijos tvirtovių, turė-jusių kategorijas, tik 4 priklausė I klasės kategorijai. Tai buvo Kauno, Varšuvos, Novogeorgi-jevsko (ties Bugo intaku į Vis-lą) ir Brest-Litovsko tvirtovės.

XIX a. pabaigoje Vakaruose labai sparčiai vystėsi karo te-chnika, ypač sunkioji artilerija. Sparčios karinės technikos pažan-gos atžvilgiu Kauno tvirtovė se-no greičiau, negu ji buvo stato-ma. Iš esmės paseno ir pažiūra į Kauno strateginę padėtį. Dar tvirtovės statybos metu buvo įvairių pakeitimų, o pastatius tvirtovę, tuoj pat prasidėjo di-deli rekonstrukcijos darbai.

Pradžioje pagrindinis dėme-sys buvo skiriamas tvirtovės va-karinės dalies gynybai. Jau 9-ame dešimtmetyje išliko būti-numas sustiprinti tvirtovės šiau-rinę (l. l.). Todėl čia ir buvo pas-tatytas naujas VIII-sis fortas, kuris iš pradžių nebuvo numa-tytas. Firmieji fortai buvo sta-tomi iš plytų. Atsiradus galin-gai sunkiajai artilerijai, šie for-tai savęs jau nebeapateisino, to-dėl 1892—1898 m. perstatomas II fortas, 1893—1907 m. — IV fortas. Nuo 1895 m. rekonstruo-jamas bei sustiprinamas ir I fortas.

Ypač dideli tvirtovės rekon-strukcijos ir plėtimo darbai pra-sidėjo XX a. pradžioje. Svar-biausias dėmesys ir dabar bu-vo skiriamas tvirtovės šiauri-niam ruožui sustiprinti. Čia to-liau į šiaurę už VIII-jo forto dunksojo didelė aukštuma. Ją užėmęs, priešas galėjo iš sun-kišios attilerijos pabūklų ap-šaudyti net patį tvirtovės cen-trą.

Todėl jau 1901 m. buvo paruo-s-tas tvirtovės šiaurinės dalies ra-jono sustiprinimo planas. To-liau į šiaurę nuo VIII forto, ant aukštumos, buvo numatyta pas-tatyti stambus devintasis for-tas, o šalia jo — dar du mažesni fortai. 1910 m. IX forto statyba buvo beveik užbaigta. Kiti įtvir-tinimai pagal šį planą nebuvo pastatyti.

Vėliau, baigus statyti IX for-tą, buvo numatyta pastatyti nau-ją stambų įtvirtinimą ir vaka-rinėje, šiaurinėje Kauno tvirtovės dalyje. Tačiau tolimesniems tvirtovės plėtimo darbams Karo ministerija pritrūko lėšų.

Imperialistinio karo išvakarė-se, 1912 m. pabaigoje, caras pat-virtino naują, generalinį, labai detalių Kauno tvirtovės išplėti-mo planą. 1912—1917 metais ap-link pasenusią Kauno tvirtovę turėjo būti pastatyta dar vienas galingas įtvirtinimų žiedas iš 12 modernių didelių fortų ir 9 naujų atsparos punktų bei kitų karinių įtvirtinimų.

1912 m. pabaigoje prasidėjo sparti naujo įtvirtinimų žiedo statyba. Šiems darbams buvo paskirtos milžiniškos lėšos. Vien tik 1913—1914 m. statyboms buvo asignuota apie 5 mln. rub-lių. 1914 m. pradžioje buvo sta-tomi iš karto net 8 fortai ir 3 at-sparos punktai. Likusieji 4 for-tai — 3 atsparos punktai buvo baigiami projektuoti. Pastatius šį naujų fortų žiedą, Kauno tvir-tovė turėjo padidėti beveik 3 kartus. Tuomet ji būtų tapusi pačia stambiausia ir moderni-siausia tvirtove visoje Rusijoje (žiūr. schemą).

Prasidėjus pirmajam pasau-liniam karui, naujų fortų staty-ba buvo forsuojama dar labiau. Bet jau buvo per vėlu. Naujas fortifikacinių įtvirtinimų žiedas taip ir liko neužbaigtas. 1915 m. rugpjūčio mėn., kaizerinei ka-riuomenei apgulus tvirtovę, bu-vo ginamasi senuosiuose fortuo

(Nukelta į 5 psl)

KAUNO TVIRTOVĖ

(Atkelta iš 1 pal.)

se Priešas nukreipė savo smūgius į labiausiai pasenusius fortus vakarinėje tvirtovės dalyje.

Kauno tvirtovė laikėsi tik 11 dienų. Jos komendantas buvo laibai negabus generolas Grigorjevas. Jis laiku nesijėmė būtinų priemonių parengti tvirtovę gynybai. Vokiečiams napsupus tvirtovę, generolas Grigorjevas paliko įgulą ir pats pabėgo. Kaizerginė kareivėnė be didelių mū-

Wę sėdė Kaune. Tvirtovės komendantas generolas Grigorjevas valia buvo teisiamas, iš jo atimtas karinis laipnis, o jis pats ištremtas į katorgą.

Tvirtovė padarė didžiulę įtaką Kaunui. Susikūrus pagrindinėms Kauno tvirtovės įstaigoms, maždaug nuo 1887 m. pabaigos prasidėjo spartus miesto sukarinimas. Tvirtovės komendantas viešojoje savo kalboje 1888 m. pradžioje atvirai pareiškė, kad "Kaunas daugiau nebeegzistuoja, yra tik Kauno tvirtovė". Jis

laikė save vienintelio miesto viršininku. Jis priiminėjo miesto gyventojų pareiškimus ir skundus, kišosi į visas miesto gyvenimo sritis. Karinė valdžia siekė iš viso panaikinti miesto savivaldybę ir perimti miesto valdymą. Tada formaliai nebuvo įgyvendinta, bet tvirtovės komendanto teisės nebuvo apribotos. Jis ir toliau suvaldavo, visiškai ignoravo civilinę valdžią. Del to tarp Kauno gubernatoriaus ir tvirtovės komendanto susidarė labai įtempti santykiai. Siekiant pašalinti įtampą, gubernatoriai, o taip pat ir tvirtovės komendantai buvo nuolat keičiami. Tačiau nuo to santykiai tarp miesto karinės ir civilinės valdžios ne pagerėjo.

Sprendžiant iš gausios medžiagos apie Rusijos tvirtovių valdymą, saugomos Centriniam valst. kariniame istoriniame archyve Maskvoje, matyti, jog ne viename Rusijos miestų-tvirtovių nebuvo tokių blogų santykių tarp civilinės ir karinės valdžios, kaip Kaune. Šie prieštaravimai atsirado dėl ypatingo karinio režimo ir šurkščių apribojimų civilinės valdžios funkcijoms bei teisėms. Savaimė išskyla klausimas, kodėl, būtent, Kaune, skirtingai nuo kitų miestų tvirtovių, buvo vestas ypatingas karinis režimas. Karinės valdžios atstovai tatau aiškino "ypatingą" Kauno tvirtovės komendanto ataskaitose ir kituose slapčiuose kariniuose raštuose, saugomuose Centriniam valst. kariniame istoriniame archyve Maskvoje, pabrėžiant, kad Kauno tvirtovė yra labai arti Vokietijos sienos ir priešas ją gali greitai užpulti, todėl tvirtovė turi būti nuolatinėje karinėje parengtyje. Be to, miesto gyventojų nacionalinė sudėtis (lietuviai, žydai, lenkai, vokiečiai) caro valdžiai visiškai nepatiko.

Šios aplinkybės ir sudarė tą "ypatingą" Kauno tvirtovės padėtį, dėl kurios ir buvo įvestas ypač griežtas karinis režimas. Būtina pabrėžti, jog šis režimas buvo numatytas tik priešais vietinius gyventojus. Įgyvendinama ta režimą, karinė valdžia nusilindavo arba apeidavo vietinę administraciją, ignoruodavo ir be to jos ribotas teises. Todėl tarp karinės ir civilinės valdžios Kaune ir susidarė gana įtempti, aštrūs santykiai.

To laikotarpio tvirtovės komendanto ataskaitose bei kituose slapčiuose dokumentuose nu-

KASDIENIS VALGIS IR ARTRITIS

Ekspertai tvirtina, kad artritis praeina vien tik pakeitus kasdieninių valgių meniu

Kad artritis yra rimta, skausminga ir blogojanti pusėn progresuojanti liga ir sunkiai testuojanti gydyti liga, dar šian dien milijonai jo kankinamųjų iš savo patirties patvirtina, bet kad įsisėjęs artritį "kaip ranka atimti" vien tik dieta pakeitimas, tikrai tokie stebėtinai dalykai tik Amerikoje įmanomi.

Tur būt iš pavydo, kad turi daugiau kaip 7 milijonus pastovių skaitytojų savaitraščiai "The Enquirer", kai kurie nenori tikėti, bet kaip visuomet, rimtai paremtą Charles Parmiterio straipsnį antgalvyje užvardytą (tvirtinimu): "Top Specialists Report... Simple Diet Change Cures Most Arthritis", patvirtina perskaityti.

Senieji lietuviai sakydavo: "mačys-nemačys, bet pikto nieko neįskadys". Susipažinkim su tuo straipsniu:

Pirmaeiliai artritio ekspertai visam kraščiui praneša apie stebėtiną pasisekimą gydant daugumą artritį — paprasčiausiai surandant, kurie valgiai iš žmogaus dietos.

Daugeliui atvejų artritis pagydomas paprastu dietos pakeitimu, kai specialistai tvirtina (žurnalui) "The Enquirer", dėlto kad maisto alergijos yra daugumos artritį sukėlėjos.

Tie ekspertai teigia, kad jie pašalino skausmus kokiems 20,000 pacientų su pasisekimu nuo 50 nuošimčių iki neįtikėtinų 92 nuošimčių. Jie pasakoja vieną atvejį po kito, kur ligoniai buvo artritio suluosinti, agonijoj... bet panaudojus dietos pakeitimą metodą vėl gali vaikščioti, sportuoti ir gyventi be skausmų.

Kas taip pasakė?

"Aš turėjau tūzinus fenomenalių pagydomų — visus deka dietos pritaikymo artritio pacientams", pasakė Dr. Lawrence Dickey, chirurgas ir alergijos specialistas Fort Collins, Coloradoje.

at kartojami teiginiai, jog "Kauno tvirtovės ir jos rajono gyvenojai susidėjo iš elementų, kuriems negalima pasitrukti nei taikos, nei karo metu". Todėl, vos pradėjus statyti Kauno tvirtovę, darbams nebuvo priimami nei lietuviai, nei žydai, nei lenkai, jau nekaltant apie vokiečius. Tvirtovės statybos darbai darbininkai buvo verbuojami iš pietinių ir kitų Rusijos imperijos gubernijų.

Vietiniai gyventojai ne tik negalėjo gauti darbo tvirtovės statyboje, bet jie buvo nuolat tvirtovės žandarų persekiojami. Be jokių įrodymų, esant mažiau siam įtarimui, vietiniai gyventojai būdavo tremiami iš miesto. Pats miesto gubernatorius 1893 m. rašė, jog Kauno tvirtovėje ištremimo teisė buvo tai koma "kuo plačiausiu mastu". Užtekdamo, pavyzdžiui, susiginčyti su kariškiais, kad tvirtovės komendantas pasirašytų nuosprendį ištremti.

Įvedant ir palaikant karinį režimą Kaune, pagrindinis ramstis buvo speciali tvirtovės žandarų komanda, suformuota dar 1882 m., pradėjus statyti tvirtovę. Iš oradžių tvirtovės žandarai kontroliavo ir sekė tvirtovės statyboje dirbančius darbininkus. Bet vėliau, pastatius tvirtovę, karinių žandarų skaičius buvo smarkiai padidintas, o jų teisės labai išplėstos. Dabar jie turėjo stebėti gyventojų nuotakas ir sekėti politinę padėtį mieste, taip pat sekėti fabrikų darbininkus. Kariniai žandarai nepasitrukdė vietiniais policininkais, nes šie buvo parinkti daugiausia iš vietinės kilmės gyventojų. Todėl daugeliu atvejų tvirtovės žandarai patys vykdė miesto policijos pareigas.

Is "M. H. G."

Vienas artritio kankinys Maxwell Millard, 68, iš Carmel, Cal., nuo 1966 metų gydęs įsisėjęs artritį didelėmis kortizono dozėmis, atvyko pas pagarsėjusį artritio gydymo pionierių. Theon Randolph, gyvenantį Zion, Ill. (Waukegano užmiestį), Zion, jam pirmiausiai pirasė 5 dienas badauti ir antrąją badavimo dieną staiga sustojo visą laiką jį kankinę skausmai. Doktoras surado, kad jis buvo alergi-

Kas kornams, avižoms, nendrų cukrui, pienui ir sūriams.

J. Pr.

Linksmų Kalėdų ir laimingų Naujųjų Metų visiems savo draugams ir pacientams linki

MR. ir SŪNUS PAUL PUTRIM
BUČERNĖ ir GROSERNĖ

1446 South 49th Ct. Cicero, ILL. 60650
Phone: OLYmpic 2-7529

Linksmų Kalėdų ir laimingų Naujųjų Metų visiems savo draugams ir pacientams linki

DR. ir MRS. PETER T. BRAZIS

Gydytojas ir Chirurgas
2434 West 71st Street
Tel.: HEMlock 4-5849

SLA 134-ta MOTERŲ KUOPA SVEIKINA
NAUJIENŲ redakcija, administracija, skaitytojus ir
visus SUSIVIENIJIMO narius, linkėdama
LINKSMŲ KALĖDŲ ir LAIMINGŲ NAUJŲ
1978 METŲ

SUSIVIENIJIMO LIETUVIŲ AMERIKOJE
134-tos MOTERŲ KUOPOS VALDYBA ir NARĖS

LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ
DRAUGAMS IR REMEJAMS

UNIVERSAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
DIREKTORIAI IR VALDYBA

VALDYBA:

PAUL J. RIDIKAS Prezidentas
OLGA RYPKUS Sekretorė ir biznio vedėja
NORBERT JANKOWICZ, Vykdomasis Viceprez. ir
Sekretorės pavaduotojas
K. M. AUGUST Išdininkas

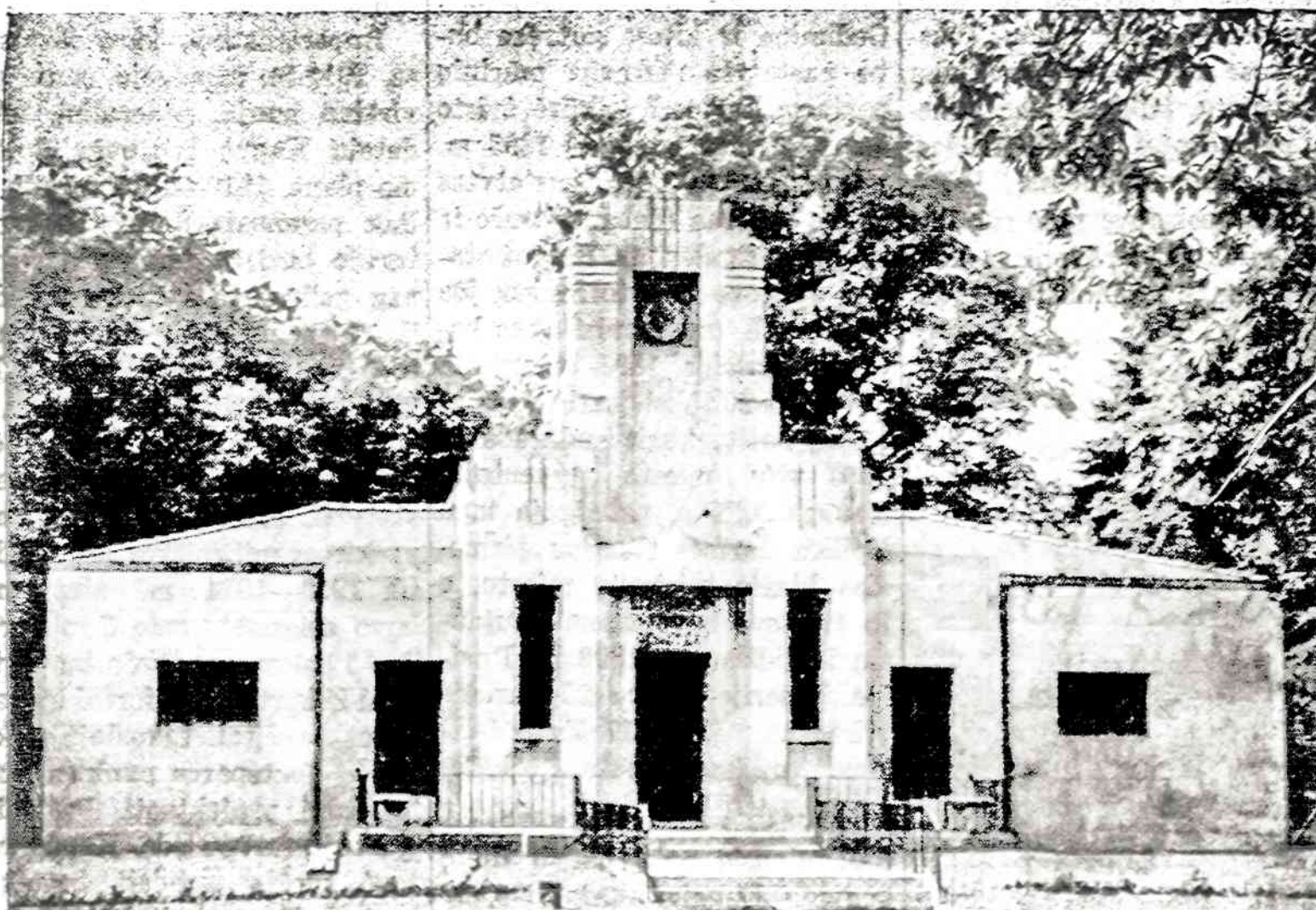
DIREKTORIAI:

K. M. AUGUST WILLIAM V. MANKUS
JOHN E. HARTNETT BETTY J. SANN
NORBERT JANKOWICZ LILLIAN A. TOTH
PAUL J. RIDIKAS ARTHUR E. TUMOSA
OLGA RYPKUS

**UNIVERSAL SAVINGS
& LOAN ASSOCIATION**

1800 SO. HALSTED STREET CHICAGO, ILL. 60608
Telefonas: 421-3070

LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ!
LAIMINGŲ NAUJŲJŲ METŲ

**Lietuvių Tautinių Kapinių
VADOVYBĖ**

Prašome aplankyti mūsų kapines, pamatyti puikius paminklus ir pasirinkti vietą savam skypliui. Kapinių pareigūnai suteiks jums pagelėjantį informaciją. Tel. GLOBE 8-0638.
Lithuanian National Cemetery, 8201 South Kedzie Avenue, Justice, Illinois 60458.

SUVAIKEJUSIO SENELIO PASAKELES

J. Paleckis yra vienas komunistinės valdybos aktorių, kurie sugriovė Lietuvos valstybinių gyvenimą, mūsų tautai atnešė tiek daug nelaimių ir neišpašakytą skausmą. Remiantis komunistų okupuotoje Lietuvoje išleista MLTE, jis jau šiemet sulaukė 78 m. amžiaus. Bet dar vis meluoja, kaip neišauklėtas ir nesubrendęs berniokas. Juk su melu netoli nueisi.

Ir jau visas pasaulis žino, kad nėra begėdiškesnio melo už tą, kurį skleidžia Maskvos komunistai. Idomu kas skatina Justą meluoti, nežinojimas, ar stengiamasi įrodyti savo ištikimybę Maskvai? Tokios mintys kyla paskaičius jo parašytą straipsnį "Igyvendintos viltys ir svajonės", patalpintą šių metų "Gimtojo Krašto" 29 numeryje.

J. Paleckis galvodamas apie 1940 m. vasaros įvykius, prisimena gautus sveikinimus "susiėjusius su fašistinės santvarkos žlugimu ir naujosios gadynės binį gyvenimą sugriovė, tai bi-

josi aiškiai parašyti. Juk visiems jau seniai žinoma, kad tai padarė komunistinė Rusija, okupuodama Lietuvą. 1940 m. birželio 15 d. komisaras Molotovs įteikė Lietuvai 4 punktų griežtą reikalavimą. Jame tarp kitko, buvo aiškiai pasakyta:

"Sovietų Sąjungos kariuomenė birželio 15 d., 3 val. po pietų perėis Lietuvos sieną šiose vietose: Eišiškiuose, Druskininkuose, Gudagojo stotyje, Dukšte ir Pabardėje".

"Atskiros Lietuvos sieną perėjusios Sovietų Sąjungos dalys išėms į Vilnių, Kauną, Raseinius, Panevėžį ir Šiaulius".

"Generolas Pavlovas su generolu Vitkausku susitiks Gudagojo stotyje birželio 15 d. 8 val. vakaro; nepageidaujamas nesusipratimams ir konfliktams išvengti Lietuvos valdžios organai tuoj įsako kariuomenei ir gyventojams netrukdyti Sovietų Sąjungos kariuomenės judėjimo Lietuvos teritorijoje".

Taip raudonasis maras įsiveržė į Lietuvą. Tuoj Kauno gatvėmis ardydami šaligatvius, pradėjo plerpti laukinių azijatu vairojami suklirę tankai. Sugedusius, tankus bandė su šluot kočiais išklubinti kiemsargiai ir komjaunuoliai.

Birželio 16 d. Kaune išaušo pasišlykštėjimo ženkle. Laisvės alėja nuo pravažiuojančių artilerijos ir prajonančių kavalerijos dalinių pavirsta mėslynu ir dvokia stipri smarvė. Nekautyti arkliai slidinėja mėše, virsta ant grindinio ir nebesikelia. Virviniai apinasariai ir balno kilpos, žiaurūs raitelių veidai, pirmertot akys ir nuplyšusi uniforma. Tas viskas primena senuose piešiniuose matytas laukinių ordas. Tai tokia buvo "nenugalimoji" raudonoji armija, kurią Stalinas atsuntė "išlaisvinti" Lietuvą. Visą tautą slėgia nuliūdimas ir baimė. Bet su komunisteliais kartu džiugauja ir Justas, nes jis S. Rusijos pasiuntinybėje ruošiamas būti "išlaisvintos" Lietuvos "prezidentu" ir gauna iš Dekanozovo ir Pozdiakovo paskutinius "suvirtinimus".

Vadinamą liaudies vyriausybę taip pat paskyrė tik S. Rusijos pasiuntinybė. O Merkys tik pasirašė jam pakištą popierėlį. Todėl ir vyko tokia velniava, kad Darbo ministeriu buvo paskirtas Junča-Kučinskas, kuris tuo laiku dar sėdėjo kalėjime. O Švietimo ministeriu be jo sutikimo ir žinios paskirtas A. Venclova, kuris tuomet buvo išvykęs iš Lietuvos. Toki paskyrimai yra galimi tik komunistinėje Rusijoje. Vėsi Lietuvą liečiantieji sprendimai jau buvo iš anksto padaryti Maskvoje.

Jeigu paliesime sveikinimus, tai pirmieji "prezidentą" pradė-

jo sveikinti buv. Dimitravo kaimai, "Sešupės" restorano pijo-kai ir įvairių šutvių draugai. Tik vėliau jau pradėjo sveikinti kai kurios visuomeninės organizacijos, bet tai buvo daromas tik privaromas formalumas. Be reikšmių yra ir Amerikos lietuvių pažangųjų organizacijų ir jų laikraščių sveikinimai, nes jie apie Rusijos pažangą žino tiek, kiek ožys žino apie žvaigždes.

Jie turtingoj Amerikoje gyvendami tik giria komunistinę santvarką. Bet į komunistinės Rusijos okupuotą Lietuvą bijosi sugrįžti. Jeigu kurio tik pelenus įarsivežate, tai visas komunistų "laimėjimas". Atrodo, kad yra nepatikimas ir jų laikraštis "Vilnis", kurį bijotės laisvai platinti komunistų okupuotoje Lietuvoje. Tai nors turėtumėte pamerio silkėms vynioti.

Toliau, Justas rėžia iš paties, kad Lietuvoje "plačios masės žmonių buvo beraščiai". Vargdieniai "skurdo ir bado verčiami, turėjo emigruoti į tolimas šalis, darbo ir duonos ieškodami".

Mini tik Lietuvą, bet kiek tuo met beraščių turėjo komunistinė Rusija, tai bijosi parašyti. Iš Lietuvos žmonės galėjo važiuoti į tolimiausius kraštus įsiva-

padaužos ir iš kalėjimų paleisti "laisvės kovotojai". Tai buvo didžiausi komunistinės santvarkos ramščiai.

"Prezidento" aktu paleistas stambaus Suvalkijos ūkininko sūnus A. Sniečkus liepos 7 d. paskiriamas Valstybės saugumo departamento direktoriumi. Jis tą patį dieną pasirašė įvairių organizacijų vadovaujančio sąsąsto likvidacijos paruošiamųjų darbų ir operatyvinės likvidacijos planą.

Buvo įsakyta iki liepos 10 d. paruošti žinias apie visus žmones, kuriuos reikia izoliuoti. Operaciją praversti vienu laiku visoj Lietuvoje, 1940 m. liepos 11 ir 12 d. Ir laike vienos nakties Lietuvoje buvo suimta per 2.000 visuomenininkų ir organizacijų vadovų. Vadovų paskirti vyres-

nėji: Krastinas, Dembo, Finkels teinas, Komodaitė, Macevičius, Todesas. Taigi, įsidėmėtina kompanija.

Paruoštas liaudies seimo rinkimų planas ir paskirti smogikai. O spauda žmones liūliuoja, kad Lietuvos darbo sąjungos išstatytieji kandidatai garantuoja piliečių asmens ir turto neliečiamybę. Agitatoriai šaučia liaudies valios vardu, o patys liaudžiai neleidžiama žodis pratariti.

Renkant liaudies seimą balsuoti galėjo ir svetimšaliai. Bal savo raudonarmiečiai, kurie tran kėsė po kaimus ir varė žmones į balsavimų unktus ir kitoki parvežioje Lietuvoje, 1940 m. liepos 11 ir 12 d. Ir laike vienos nakties Lietuvoje buvo suimta per 2.000 visuomenininkų ir organizacijų vadovų. Vadovų paskirti vyres-

(Nukelta į 3 psl.)

SVEIKINAME LIETUVIUS
ZIEMOS ŠVENČIŲ PROGA
IR
LINKIME LAIMINGŲ METŲ!
LAI GYVUOJA LIETUVIAI!

BRUNO ir BERNICE
KLEMKAI

Laimingų Naujųjų 1978 Metų giminėms,
draugams ir pažįstamiems
linki

STEPONAS C. LACK IR SŪNŲS
(LACKAWICZ)

2424 WEST 69th STREET REpublic 7-1213
2314 WEST 23rd PLACE VIRginia 7-6672
11028 SOUTHWEST HIGHWAY, Palos Hills, Ill. 974-4410

SLA Preziedntis POVILAS IR GERTRŪDA DARGIAI

KALEDŲ ŠVENČIŲ
IR
NAUJŲJŲ 1978 METŲ PROGA
SVEIKINU VISUS SUSIVIENI-
JIMO LIETUVIŲ AMERIKOJE
NARIUS IR VISUS GEROS
VALIOS LIETUVIUS

Linksmų Kalėdų švenčių ir laimingų Naujų
Metų linkime mūsų klientams, draugams ir
pažįstamiems

ROYAL BLUE STORE

A. VALAVICIUS, A. CEPONAS, E. BRENAIUS
4359 S. Campbell Ave. Chicago, Ill. 60632
Tel. BI 7-9475

Vietoj kalėdinio atviruko, eina šis
sveikinimas

LINKSMŲ ZIEMOS ŠVENČIŲ IR
LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

Naujiųjų redakcijai ir administracijai, Susi-
vienijimo Lietuvių Amerikoje nariams bei
pareigūnams, giminėms, pažįstamiems ir
bičiuliams linki

KLEMENSAS ir ELENA ČIZAUSKAI

LINKSMŲ KALEDŲ ŠVENČIŲ
gausims savo pažįstamiems ir bendradarbiams

GEORGE J. JONIKAS

7058 So. Fairfield Ave. RE 7-0017

Linksmų Kalėdų švenčių ir laimingų Naujų
Metų linki visiems

ALGIRDAS IR ALDONA BRAZIAI

AL'S HILLTOP LOUNGE

8514 ROBERTS ROAD
Oak Lawn, Illinois 60455 Tel.: 598-9661

LINKSMŲ KALEDŲ ir LAIMINGŲ
NAUJŲ METŲ

linki savo klientams, draugams ir
pažįstamiems

A. G. AUTO REBUILDERS

3518-24 West 63rd Street

Tel.: 776-5888

Chicago, Ill. 60629

ANICETAS GARBACIAUSKAS, sav.

Utenos Apskritis Draugiškas Klubas

Ziemos Švenčių ir Naujų Metų proga sveikina
visus klubo narius ir klubo rėmėjus.
Linki visiems geros sveikatos.

K. STUKIENĖ, Pirmininkė
M. SIMKIENĖ, Vicepirmininkė
B. ŽEMGULIS, Finansų raštininkė
A. BROKEVICIUS, Nutarimų raštininkas
M. RADZIUKENAS, Kasininkė
A. RADZIUKENAS, Kontrolės raštininkas

ISGINIMAS ŠVEDŲ IŠ ŽEMAIČIŲ

Kada Karolis dvylikasis, švedų karalius, 1710, 1711 ir 1712 metais visą Lenkų ir Lietuvos žemę permaužojo, Žemaičių kraštą, kaip užimtą, paliko igudusį savo valdžios generolą De-la-Gardį. Kiekvieno gyvenimo ūkininkas turėjo laikyti po vieną švedų kareivį.

Tie kareiviai, palikę be kokio pavojaus ir drausmės, ne patys nežinojo, ką daro. Ne vien reikalavo nuo žmonių maisto, bet dar piktnaudžiavo jaunas moteris ir jų dukteris, plėšė gyventojų turtą, be kokio reikalo kūdikius ant ragotinių nešiojo, kitus gyvus į katilus sudėję virino, kitus už vienos kopos sugautus pusiau kapojo. Kad motinos verkė ir vaikus steigėsi apginti, švedai joms krūtis piaustė. Žodžiu sakant, darė tą, ką vos didžiausias tironas drįstų daryti su baisiu kaltininku!

Vaitojo, verkė ir šaukė žmonės, skundėsi generolui De-la-Gardžiui, bet tas ne kokios teisybės nedarė. Teip bevaidomai išgirdo, jog maskolių ciesaorinis Petras ties Poltavos miestu sumušė švedų karalių. Lenkų vyriausybė iškėlė į krašto viršininkus generolą kunigaikštį Palubinskį, kurs bėgint pradėjo rinkti žmones, užvis Raseinių apskrity. Išleido į Telšių apskritį pasiuntinius, kurie įsakė, kad kiekvienas ūkininkas vienos nakties būvyje papiautų sa-

vo namų švedą, o jei kurs to nepadarė, būtų užmuštas ar pakartas. Dar uždraudė, kad apie tą įsakymą nė vienas nepraneštų žydams ir moterims. Žmonės tuokart nebuvo toki vambros, ilgaliežuviai, kaip šiandien: nė vienas nepranešė švedams, atėjus paskirti naktiai, kiekvienas savo tironų papiovė. Švedų generolas, Plateliuose gyvenęs, išsigirdo Palubinskį su gausia žmonių traukiant į Platelių, spėdai į šsiuntė įsakymą, kad visi kareiviai prie jo susirinktų, bet tie galvų pritrūkę nesikrutino. Žemaičiai pagaliau pasiuntinius išmūšė. Persigandęs generolas De-la-Gardis surinko savuosius. Plateliuose pasilikusi, ir tai sėsi remtis. Tuo tarpu užplūdo žemaičiai, vedami Palubinskio. Švedai bėgo į Kuršą; ties Senąja Zagare buvo apsikasę, tačiau užpulti žemaičių, spruko per Mintaują į Rygą ir ten užsidarė.

Žemaičiai perėjo visą Kuršą, užėmė piliis Gruobyną, Duobelę ir Mintaują. Kame tikiai švedus rado, visus užmušė, nė vieno gyvo nepalikdami. Teip nusikratė tironus, arba išikūnijusius vėlinius. Ligšiolieji yra terp žmonių giesmių ir pasakų apie švedų nedorybę.

Tie patys švedai užkrėtė žemaičius maro liga, kuri paliko ir nedorųjų nebeteikus.

M. Valančius

VOKIEČIAI PAS VARNIUS

1314 metais kryžievių viršininkas Glokas, surinkęs būrį kareivių, išsiuntė į Žemaičius, Varnių apskritį. Ties šios dienos Taurage persikėlė kareiviai per upę Jūrą ir krūmais traukė į Šilalę. Žemaičių visai neužkabinti, atėjo pas ežerą Lukštą. Naktiai užsokus, vokiečiai apsisistoję, sukūrė ugnis, išsivirė valgius, pastatė sau palapines ir sugulė. Žemaičių nematydami, sargybas pastatė prie kelio, bet nuo krūmų nepastatė. Miegojo be pavojaus it savo krašte. Bet jauni ir drąsūs žemaičiai nemiegojo. Naktį susirinko jų į du šimtus, paėmė kirvius, barbas, dalgius ir išėjo naktovidžių priešų smaugti.

Naktis buvo mėnėsiena. Vieni žemaičiai per krūmus prilindę stebėjosi, kurios palapinės yra gražiausios, puolė į tas, kirtė ir piovė pačius viršininkus. Kiti, matydami šeramus arklius, skubėjo prie jų; valdžias papiovė sėdo ir jojo šalin. Treti grobstė brangius daiktus, palapinėse padėtus. Ketvirtai, susėdę į valtis, leidosi lig tėvojo ežero Lukšto galo. Išsėdę išgriovė tiltus ir perkasė keliose vietose skersai kelią, iš kurio negalėjo priešas išsisukti, ne visur buvo baltos.

Pakilo klegesys vokiečių stovykloje. Viršininkai pašokę ieškojo savo galvų, bet jų rasti negalėjo. Kiti grobė ginklus, sustojo į eiles, norėjo muštis, tačiau niekur nematė žemaičių, kurie, pagavę ką galėdami, sulindo į mišką. Bėgint sargyba nuo paežerio pranešė vokiečiams žemaičius jau užimant užpakalį. Persigandę atėjūnai tarėsi jau esantys apsupti; todėl, pametę savo numirėlius, skubiai grįžo į Prūsus. Pakely kame ne-kame grobstė žmonių gyvulius maistui, reikalingus. Suprižę, kad savo mištrui viską pasakoję, tas tarė:

— Argi ne mūlkliai esat? Nežinojot, žemaičius visados pasiūlius esant! Svetimame krašte sumigot sargybų nepastatė! Kad jūs prapultumėt ir vokiečiais nebuve! Mano riterių prapuldė keturias dešimtis ir šešis, o žemaičio nė vieno neužmušėte!

— Šie visą nelaimę dėjo ant papiautųjų viršininkų ir tarė:

— Na, tikrai slūsk tamsta mus kitą kartą, mes tiems stabmeldžiams žemaičiams suduosime garo!

M. Valančius

Pastabos iš namų

Revoliucija, sukilimai, evoliucija

Amžina atilsa. Tadaušas Kučinskas, didis kovotojas prieš Naujienas ir Dr. Grgaitį, buvo parašęs knygą, užvardintą „Evoliucija socialių revoliucijų“. Nors anuo metu lietuviškų spaustuvių buvo daug, bet Kučinsko knyga paliko nespausdinta, nes nebuvo faktų tam atgalviui paminti.

Kučinskas knygos redaktoriui pasirinko Vincą Pošką, o šia pradėjo kruopščiai ieškoti pavzdžių, kaip revoliucija galėjo evoliucijos keliu pasikeisti. Per žiūrėjo bibliotekas — nerado Klausė Dr. P. Grigaičio — ans nežinojo. Pagaliau vėlonis Poš-

ka pasirinko komisiją, kad tą klausimą bešališkai aptartų. Poška galvojo, kad toks kelias bus praktiškiausias.

Poškos komisija posėdžiavo tris vakarus, perkratė daug revoliucijų, bet tose revoliucijose evoliucijos nerado. Tačiau šio kių — tokių pagerinimų būta. Bent galabijimo metoduose įneš ta truputis žmoniškumo.

Pavyzdgingiausia rasta prancūzų revoliucija. Ji buvo ne tik atkakliausia, bet ir ilgiausia — tęsėsi mažne 25 metus. Tačiau toje revoliucijoje įvesta pagerinimų: revoliucionieriai tapo mandagesni ir galabijimo priemonės švelnesnės. Prancūzai pirmieji padirbo giljotiną, kuri vienu smūgiu nukirdavo žmogui galvą. Pirm to revoliucijos aukos buvo užmušamos brūkliais, pakariamoms už kojų ar sudraskomos. Giljotina buvo nemažas pagerinimas. Kiek vėliau Marija Antonetė giljotinos varštus zu-

domojo kaklui įsprauti, liepė apimkim kepurės ir eikim! Taip baigė evoliucijų tyrinėjimą. Jau didysis revoliucionierius Rabespieras ir pati karalienė Marija Antonetė, mirė pagerintoj giljotinoj.

Rusijos carų valdžia revoliucionierius kardavo, bet sekdami prancūzus korimą pagerino: kariamam užmaudavo ant galvos maišą, kad nematytų kilpos, būdelio ir nesipiktintų. Kitose šalyse nerasta nei tokių pagerinimų.

Poškos komisija, peržiūrėjusi visas garsiąsias revoliucijas, niekur nerado evoliucijos. Tada komisijos pirmininkas Vincas Mankus pasakė: „Gana, broliai, pasi-

Žemaičiai revoliucijos nepergyveno, bet sukilimų turėjo. Sukilimus juos įvėlė bajorai. Per du taip vadinamus „lenkmečius“ žemaičiai prarado daug jaunų vyrų ir neteko gražių ūkių bei dvarelių. Rusijos caras į žemaičius ūkius atsiuntė rusus. Tadaušas Kučinskas savo knygoje ir lenkmečių įvykius buvo aprašęs, nors tai ne revoliucijos. Gaila knygos, kuri neišėjo!

Juozas Šmotelis

LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲJŲ METŲ

linkime visiems mūsų mieliems draugams ir klientams

LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ PROGA SVEIKINAME GAUSIUS MŪSŲ KLIENTUS IR LINKIME GERIAUSIOS SEKMĖS

PACKAGE EXPRESS AND TRAVEL AGENCY, INC.

1776 Broadway, New York, N. Y.

LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ linki visiems taupytojams ir geros valios lietuviams

ST. ANTHONY SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

VALDYBĄ IR DIREKTORIAI

1447 S. 49 Court, Cicero, Ill. 60650

Telefonai: Priemiesčiams 656-6330, Miestui: 242-4395

JOSEPH F. GRIBAUŠKAS, EXEC. SECRETARY

OFFICERS
BENNIE DIRZIUS, President
PAUL PUTRIM, Vice Pres.
DENNIS N. GRIBAUŠKAS, Vice President
ADAM BERNADISIUS, Treas.
JOSEPH F. GRIBAUŠKAS, Exec. Secretary
JOSEPH BUTKUS, Asst. Sec.
HELEN P. RUKUTZA, Control'r
Attorney: PAUL S. ŽUMBAKIS

DIRECTORS
ADAM BERNADISIUS
ANTHONY BERNADISIUS
JOSEPH BUTKUS
BENNIE DIRZIUS
DENNIS N. GRIBAUŠKAS
JOSEPH F. GRIBAUŠKAS
MARTIN J. NAPOLI, Jr.
PAUL PUTRIM
PAUL G. PUTRIM

Union Federal

Savings and Loan Association

3430 S. Halsted Street • Chicago, Ill. 60608.
Phone 523-2800

Sveikatai reikalingi mineralai ir kokiuose produktuose randami

JAV valdžios Centro Li. balansuotą natūralų maistą valgomis kontroliuoti. Atlantoje, gant, dalis mineralų vitaminų mitybos ekspertai, direktoriaus maisto produktuose dingsta. Dr. Michael Lane sako, kad mi. verdant, nulupant ir kitaip peneralai sveikatai yra būtinai, kad jis bėrvošiant, kol maistas pa-mineralų nepriteklių galima siekia mūsų skilvius, dėlto la-papildyti ir kad visi reikalingi bei dažnai ir dažnam mineralų mineralai gaunami kasdienini. trūksta.

me mišriame maiste, valgant. Dr. Emanuel Ceraskin iš Ala-produktus įmanomai natūralia. bamos universiteto pataria kiek-me stovyje, vengiant chemika. vienam imti mineralų papildo-lais pagerintų. Bet kad ir kaip ma. Jų organizme stokojan-

yra negerai, bet esant perdaugžovėse, pupose, grūdiniuose pro-net pavojinga. Dėl to kokių mi-neralų ir kokiomis dozėmis im-ti, reikalingas daktaro patari-mas.

Sveikatai reikalingi minera-lai gaunami sekančiuose pro-duktuose:

Geležis — razinkose, vynuogėse, melasose, syruose, kiaušiniuose, mėsoje, žuvyje, kviečių daiguose, kepenose, pupose, šviežioje daržovėse, pilnuose (stambiai maltų kviečių arba nemaltų grūdų duonoje, stambių grūdų pusryčiams javainėse, rudųjų ryžių, avižų "košėse".

Cinkas — kiaušiniuose, žuvyje, kepenose, inkstuose, smagenyse, mielėse, sojos pupelėse, spinatuose, saulėgrąžų grūdų-se pilnų grūdų produktuose.

Varis — pupose, riešutuose, inkstuose, smagenyse, širdyse, jūrų gyvūnuose, razinkose, vynuogėse, molasoje, kaulų mil-tuose (gaunama sveikatos pro-dukty krautuvėse) ir belapėse daržovėse kaip bulvės ir mor-kos.

Potafas: celių grūdų produk-tuose, mėsoje, šviežioje vai-siuose, šviežioje daržovėse.

Manganėzė — bananuose, sė-lenose, kiaušiniuose, lapų dar-

Kalkės (Calcium) — pieno produktuose — piene, sūryje, jogurte, kaulų miltuose, niū-doluose, kepenose, kiaušiniuose.

Chromium — mielėse, klem-suose (clams), pilnuose grūdų-se, tamsiai rudame cukruje, kviečių daiguose.

Sodium — valgyamo drusko-je, jūrų maiste.

Jodas — jodinėje druskoje, jūrų maisto produktuose.

Fosforas — pilnų grūdų pro-duktyuose, sėlenose, šviežioje, žaliuose daržovėse, bulvėse, riešutuose, mėsoje, mielėse.

Magnezija — pilnų grūdų pro-duktyuose, sėlenose, šviežioje, žaliuose daržovėse, riešutuose, mėsoje, mielėse.

Selenijus — kiaušiniuose, jau-tienoje, žuvyje, austrėse ir pu-pose.

SUVAIKEJUSIO SENELIO...

(Atkelta iš 3 psl.)

O vyr. liaudies seimo rinkimų komisijos pirm. V. Niunka tri-gubai ar keturgubai didino bal-savusių nušimčius. Kiek reikė-jų atstovų, tiek išstatė kandida-tų ir visus "išrinko". O paskiau paskelbė, kad budrios Stalino akies kontrolėje buvo pravesti demokratiškianai seimo rinkimai.

Visoki šūkių buvo pagaminti pagal Maskvos įsakymą, nes ji stengėsi būti nekaltai ir taip su-režisuoti, kad būk tai patys lie-tuviai prašo Lietuvą įjungti į S. Sąjungą. Birželio 24 d. Kau-ne, P. Vileišio aikštėje komunis-tai prievarta sukvietė kumscijų parodą. Tą dieną jau buvo neša-mas plakatas su įrašu: "Tegy-vuoja Socialistinė Lietuvos Res-publika".

Taip pat toje aikštėje jau pra-dėjo gargaliuoti ir internaciona-lą. Po to įsidrąsine padaužos jau pradėjo šūkaloti "Tegyvvuoja sovietų socialistinė Lietuva". O komunistai žmonėms aiškino, kad tokia yra "liaudies valia". Uždarant mitingą M. Šumaus-kas pasiūlė pasiūsti mokytojų ir žindytojų Stalinui sveikini-mo telegramą. Joje be kita ko, buvo įrinkti ir šie žodžiai: "karš-tai sveikiname jus, brangus Josi-fai Visarionovičiaus ir reiškiamė giliausią padėką už paramą mū-sų kovoje". Iš tų kelių žodžių aišku, kad komunistai dar pir-momis dienomis jau stengėsi pareikšti padėką ir ištikimybę Stalinui.

Birželio 26 d. vadinama liau-dies vyriausybė atvyko pager-bti Nežinomojo kareivio kapą. Dalis jos narių atvyko kaip į turgų: atsisečioje marškinių apikaklės, pasiraitoję rankoves ir ant rankų užsimetę švarke-lus. V. Kreve-Mickevičius saky-damas kalbą, be kita ko, išsitarė taip: "už Lietuvą, laimingą, ne-priklausomą, mes kovosime ir jos naudai dirbsime".

Bet už jo kalbos pertranslia-ima per radiją, radiofono vedė-las iš komunistų partijos gavo-riežtą pastabą. Ot tai tau ko-ia yra komunistų skelbiama ne-bota laisvė.

Birželio 30 d. prof. V. Kreve-fickevičius nuvyko į Maskvą susikalbėti su Molotovu. Iš 1942. 3. 30 padaryto viešo pranešimo paaiškėjo, kad tuomet Moloto-vas jam pareiškė "Tarybų Sa-jungos vadovybė nutarė įjungti Pabaltijo valstybes į tarybinių respublikų seimą. Tai būtų ne-dovanotina, jei S. Sąjungos vy-riausybė nepasinaudotų tokia

gera proga, kuri gali kitą kar-tą nepasitaikyti".

O paskiriant liaudies vyriau-sybę G. Dekanozovas tvirtino, kad Lietuvos nepriklausomybei pavojaus nėra, nes raudonoji armija atėjusi į Lietuvą padėti išlaikyti nepriklausomybę, bet ne jos vidaus santvarką keisti. Bet kaip jau žinome, liaudies vyriausybės vežimas pradėjo staigiai ir nesulaikomai riedė-ti į bedugnę, nes ji traukė Lie-tuvos komunistų partiją, o bota-gu plakė patyrę Maskvos veži-kai.

Liepos 16 d. vidaus reikalų

ministeris M. Gedvila parašė po-nui respublikos prezidentui raš-tą. Tai buvo pasiūlymas valsty-bės saugumo sumetimais išsiųs-ti iš Lietuvos teritorijos buv. min.pirm. A. Merkį ir min. Ur-bšį su jų šeimomis kaip pavojin-gus Lietuvos valstybei, ir Sovie-tų Sąjungoje apgyvendinti. Kad, "ponui" prezidentui nereikėtų vargti ir galvoti, tai Gedvila apa-čioje rašto parašo ir sprendimo tekstą "Tvirtinu ir sutinku". Tai tik J. Paleckis drebančia ranka suraitė savo pavarde ir sprendimas atliktas.

Taip prasidėjo pirmas nekal-

tų žmonių trėmimas iš Lie-tuvos, kurį patvirtino "ponas pre-zidentas" J. Paleckis. Ir toki nekalbų žmonių trėmimai ir žu-dymai kartojasi dar ir dabar. Ot tai tau ir šalis, kur taip lais-vai gali "kvėpuoti" kiekvienas žmogus.

Liepos 21 d. atidarant liau-dies seimą, gerokai kalbėjo J. Paleckis ir M. Gedvila. Jiedu purvais drabstė nepriklausomos Lietuvos praeitį ir susiriesdami gynė komunistinę santvarką. J. Paleckis sakdamas atidaromą-ją kalbą sveikino S. Sąjungą ir (Nukelta į 6 psl.)

LINKSMŲ ŠV. KALĖDŲ ŠVENČIŲ

IR

LAIMINGŲ 1978 NAUJŲ METŲ

Linki klubo nariams ir visiems rėmėjams.

Buv. Lietuvos Policijos Tarnautojų klubo
"KRIVULĖS" VALDYBA

Linksmų Kalėdų ir Laimingų Naujųjų Metų SVEIKINA CHICAGOS IR JOS APYLINKES LIETUVIUS

PETER KAZANAUSKAS, Prezidentas

MUTUAL FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

Linksmų Kalėdų ir Laimingų Naujų Metų

DRAUGAMS, KOSTUMERIAMS IR VIEŠOMS LIETUVIAMS!

S. BALZEKAS, III R. BALZEKAS S. BALZEKAS, SR. S. Balzekas, JR.

Balzekas Motor Sales, Inc.

CHRYSLER — PLYMOUTH — Distributor

"U WILL LIKE US"

4030 Archer Avenue

Telephone Virginia 7-1515

SVEIKINAME VISUS MŪSŲ GAUSIUS KLIENTUS SU KALĖDŲ ŠVENTĖMIS IR NAUJAIS METAIS

COSMOS PARCELS EXPRESS CORPORATION

MARQUETTE GIFT PARCEL SERVICE
VYTAUTAS VALANTINAS, Savininkas

2501 W. 69 St. — Chicago, Ill. 60629. Telef. WA 5-2737
3333 So. Halsted St. — Chicago, Ill. 60608. Telef. 254-3320

Linksmų ir Laimingų Naujų Metų Linki Visiems Chicagos Lietuviams CHICAGOS LIETUVIŲ LAIDOTUVIŲ DIREKTORIŲ ASOCIACIJA

ANTANAS M. PHILLIPS

TOMAS IR LAURYNAS LABANAUSKAS
3307 Lithuania Avenue Phone YArds 7-3401

BUTKUS - VASAITIS

1446 So. 50th Ave., Cicero, Ill. Phone: OLympic 2-1003

PETRAS BIELIŪNAS

4315 So. California Ave. Phone LAfayette 3-3572

G. F. RUDMINAS

3319 So. Lithuania Ave. Tel. YArds 7-1138-1139

STEPONAS C. LACKAWICZ

2424 WEST 69th STREET REpublic 7-1213
2314 WEST 23rd PLACE VIRginia 7-6672
11023 SOUTHWEST HIGHWAY, Palos Hills, Ill. 974-4410

P. J. RIDIKAS

3354 So. Halsted St. Phone YArds 7-1911

PATARNAUJAME DIENĄ IR NAKTĮ
Turime koplyčias visose miesto dalyse.

SUVAIKĖJUSIO SENELIO... ta broliškoji pagalba".
(Atkelta iš 5 psl.)
Ir pagaliau seimas "nutarė"
Lietuvą įjungti į S. Sąjungą.
Tai J. Paleckis, prisikroves va-
vo sveikinimu gal nejuokomis
patvirtino ir nepuslepiamą tie-
są, "kad be okupacinės armijos
legacija išvažiuo" į Maskvą.
liaudies troškimai ilgai buvo ir
būtų ilgai buvę be vaisių, jei ne
nistinėse kurtuvėse ir parvežė

Stalino "saulę". Tai toki buvo
liaudies seimo "nutarimai" ir
taip įvykdyta darbo žmonių va-
lia.
J. Paleckis pasigirdamas ra-
šo: "Mūsų darbo žmonės nežino
baisios kapitalizmo rykštės —
nedarbo". Daliai tas tiesa. Dar-
bo komunistinės Rusijos oku-
puotoje Lietuvoje yra užtekti-
nai. Bet kas iš to, kad žmonės
mažai uždirda ir uždirdytų pini-
gų neužtenka kasdieniniam pra-
gyvenimui. O visi gaminiai išve-
žami į komunistinę Rusiją.

Kur yra vergija, ten siaučia
ir neatskiriama jos palydovų
badas. O teisė į nemokamą gydy-
mą, poilsį ir socialinį aprūpinimą
senatvėje, yra tik užsieniui
skelbiama melo propaganda.
Nes koki iš jūsų būtų komunis-
tai, jeigu nemokėtumėte meluo-
ti.

Rašo: "Tikrai, tarybinės sant-
varkos dėka Lietuvos pažangos
laikrodį pasuktas ne šimtme-
čiu kaip kadaise svajota, bet
keliais šimtmečiais pirmyn".
Tai komunistinio apžibintų suvai-
kėjusių senelių pasakos. Tikro-
vėje, tai tas gyvenimo laikrodį
yra atsuktas kelis šimtmečius at-
gal, nes komunistai įvedė tokia
vergią, kokios nebuvo nė cari-
nės Rusijos laikais.

Toliau rašoma, kad "Dideles
ir džiugias permainas lietuvių
tautos gyvenime pamato kiek-
vienas, kas apsilanko ir susipa-
žįsta su mūsų respublika". Tai
ir vėl nukrypimas į šoną nuo
skaudžios tikrovės.

O kas gali susipažinti su rusų
okupuota Lietuvos respublika?
Tai tik patikimi komunistai, iš
anksto prigrasinti, kad nieko ne-
kalbės apie matytas negeroves.
O jiems irgi parodoma tik ma-
ža dalelė tos skaudžios tikrovės
ir tai dar grįžta užčiaupomis
lūpomis. O šiaip visi kiti tik iš-
leidžiami į Vilnių ir sugrūdami
į "Gintaro" viešbutį.

Žemės ašis keičia padėtį

Prieš kiek laiko kai kuriuose
laikraščiuose buvo parašyta, kad
poliarinė žvaigždė jau nebėra
pačioje šiaurėje, tai yra, nebe
ties pačiu šiaurės ašigaliu, bet
ji iš tos vietos yra paslinkusi.

Kad poliarinė žvaigždė nebe
pačioje šiaurėje, galėjo pastebėti
astronomai. Ji ir negali
būti amžius amžius pačioje šiau-
rėje. Bet ne dėl to, kad žvaigždė
slenka iš tos vietos. Tiesa, žvaigž-
dės nestovi vietoje, jos skrieja
aplink galaktikos centrą. Tą
patį daro ir mūsų saulė. Ji 268
kilometrų į sekundę greičiau
apskrieja aplink galaktikos svo-
rio centrą per 230 milijonų me-
tų. Bet žvaigždžių padėties pa-
keitėjimų, kurie trunka šimtais
milijonų metų, mes negalime
pastebėti. Yra nustatoma as-
tronomų. Mums, nors mes gy-
ventume ir tūkstantį metų, visos
žvaigždės atrodo toje pačioje
vietoje.

Be to, yra pastebėta, kad polia-
rinė žvaigždė bene pačioje šiau-
rėje ne dėl to, kad ji pajudėjo
iš tos vietos, bet dėl to, kad že-
mės ašis keičia padėtį.

Jeigu mes išvaizduotume tarp
saulės ir žemės tiesią liniją, tai
žemės ašis nėra tai linijai stat-
mesiška, ji yra pasvirusi 23 ir
pusė laipsnio kampą. Tokį pat

kampą ji sudaro ir su orbita.
Gravitacijos jėga traukia že-
mę į saulę. Toji jėga vadinama
centripetalinė. Toji trauka yra
stipriausia tarp saulės ir arti-
mausio prie saulės žemės pa-
viršiaus.

Tuo pat laiku veikia išcentri-
nė jėga, kurios įtakoje žemė tu-
rėtų atitrūkti nuo saulės. Toji
jėga vadinama centrifugalinė
jėga. Kadangi tos abi jėgos yra
vienodos, tai žemė nuo saulės
laikosi vienodame atstume.

Žemė yra dar ir kitų gravi-
tacijos jėgų įtakoje. Ją veikia
saulės ir mėnulio gravitacijos
jėgos. Nors mėnulio masė, pa-
lyginus su saule, yra nedidelė,
bet dėl mažo nuo žemės nuo-
tolio, jo gravitacijos jėga yra
stipresnė, negu saulės.

Kadangi tų dviejų gravitacijos
jėgų kryptys yra priešingos, tai
susidaro jėgų dvejetas ir tų jė-
gų įtakoje žemės ašis erdvėje
aprašo keturiasdešimt septynių
laipsnių kampą kūgi (konusą)
per dvidešimt šešis tūkstančius
metų.

Dėl tos priežasties po kiek lai-
ko ties ašigaliu poliarinė
žvaigždė nuo žemės nebebus
matoma. Ir bendrai, pranyks
daugelis dabar matomų žvaigž-
džių ir pasirodys visai nematy-

tos.
Už trylikos tūkstančių metų
pačioje šiaurėje, gal būt, bus
Lyros žvaigždynė žvaigždė Ve-

ga. Po dvidešimt šešių tūkstan-
čių metų ta poliarinė žvaigždė
vėl atsiras ties šiaurės ašigaliu.
VI. Valinevičius

LINKSMŲ KALEDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ 1978 METŲ

Linkime visiems giminėms, draugams,
ir pažįstamiems.
**ANTANAS IR VINCE POVILONIAI-
POWELL**

LINKSMŲ KALEDŲ ŠVENČIŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ VISIEMS LIETUVIAMS LINKI

JOSEPHINE MILERIŪTĖ

SLA PILDOMOSIOS TARYBOS IZDO GLOBEJA

CHICAGO, ILLINOIS

DŽIAUGSMINGŲ KALEDŲ IR NAUJŲ METŲ visiems kostumeriams ir prieteliams linki

FRANK ZOGAS — Prezidentas

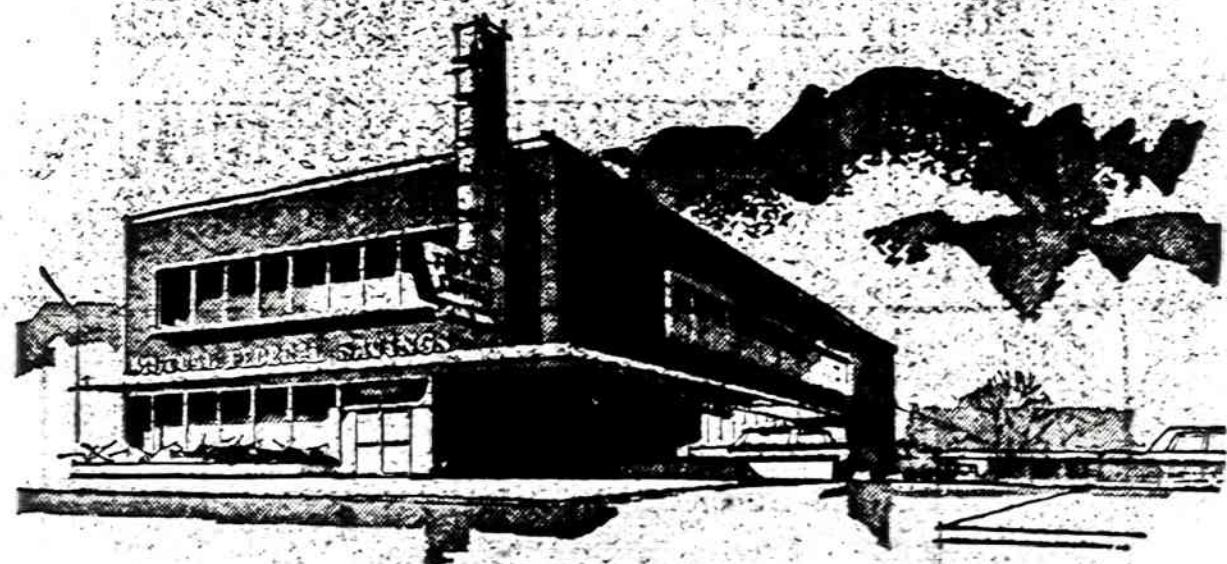
MIDLAND SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

8929 S. Harlem Ave., Bridgeview, Illinois 60455 • Phone 598-9400
4040 Archer Ave., Chicago, Illinois 60632 • Phone 254-4470

2657 West 69th., Chicago, Illinois 60629. Phone 925-7400

SVEIKINAM "NAUJIENŲ" SKAITYTOJUS IR BENDRADAR-
BIUS SU ŠVENTOMIS KALĖDOMIS IR LINKIM VISIEMS
NUOTAIKINGŲ ŠVENČIŲ IR DAUG LAIMĖS NAUJUOSE
METUOSE!

MUTUAL FEDERAL SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

INSURED SAVINGS • HOME LOANS

2212 West Cermak Road • Chicago, Ill. 60608 • Tel.: 847-7747

INDĖLIAI APDRAUSTI IKI \$40,000

OFFICERS

PETER KAZANAUSKAS

President

CASIMIR G. OKSAS

Exec. Vice-President

WALTER MISEVICH

Vice-President

STEPHANIE SIMONAITIS

Secretary - Treasurer

ANTHONY L. LAPINSKAS

Attorney & Ass. Secy-Treas.

DIRECTORS

PETER KAZANAUSKAS

WALTER SIMONAITIS

ANTHONY L. LAPINSKAS

WALTER MISEVICH

CASIMIR G. OKSAS

JOAN K. OKSAS

STEPHANIE SIMONAITIS

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday, 9 A.M. to 4 P.M. Thursday, 9 A.M. to 8 P.M. Saturday
9 A.M. to 1 P.M. No Business Transacted on Wednesday.

GRETA NAMO DIDELE VIETA AUTOMOBILIAMS PASTATYTI